

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **E. O.**, bývajúceho v B., proti odporkyni **Ing. E. O.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. **Š. O.**, advokátom so sídlom v B., **o zrušenie spoločného nájmu bytu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 9 C 5/2004, o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 2007 sp. zn. 4 Co 50/06, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 2007 sp. zn. 4 Co 50/2006 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom zo 6. decembra 2005 č. k. 9 C 5/04–70 návrh na zrušenie spoločného nájmu účastníkov k dvojizbovému družstevnému bytu č. X., nachádzajúcemu sa na H., objekt č. X., súp. č. X., prvé poschodie zamietol a odporkyni náhradu trov konania nepriznal. Dospel k záveru, že nakoľko odporkyňa nadobudla právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu pred uzavretím manželstva (rozhodnutím o pridelení bytu z X.), vznikol účastníkom uzavretím manželstva (X.) spoločný nájom k tomuto bytu, ale nie aj spoločné členstvo v družstve. Právo spoločného nájmu zaniklo rozvodom a právo užívať byt zostalo tomu z manželov, ktorý nadobudol právo nájmu bytu pred uzavretím manželstva, teda odporkyni. O trovách konania rozhodol podľa § 150 O. s. p. Dôvody hodné osobitného zreteľa videl v okolnostiach prípadu, príčinách rozvodu manželstva účastníkov a majetkových, sociálnych a osobných pomeroch navrhovateľa, starajúceho sa o maloleté deti.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 30. mája 2007 sp. zn. 4 Co 50/06 na odvolanie navrhovateľa napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že právo spoločného nájmu účastníkov k predmetnému bytu zrušil a za výlučného nájomcu bytu určil navrhovateľa s tým, že odporkyňa je povinná byť vypratať po zabezpečení náhradného bytu navrhovateľom do 30 dní. Odporkyni uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania 14 089 Sk k rukám právnej zástupkyne do 3 dní. Uviedol, že právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu a právo nájmu vzniká časovo rozdielne, pretože vznik práva na uzavretie zmluvy o nájme je viazaný na okamih, kedy člen družstva na výzvu družstva a v lehote ním stanovenej zaplatí celý členský podiel, pričom vznik spoločného členstva manželov v družstve a vznik spoločného nájmu družstevného bytu, je potom viazaný na dobu uzavretia nájomnej zmluvy. V danom prípade členský podiel družstevného bytu účastníkov bol zaplatený po častiach. Na základe výzvy zo 7. 2. 1992 bolo zaplatené 180 800 Sk a 30. 6. 1993 (na základe výzvy z 18. 5. 1993) 40 590 Sk, kedy účastníci ešte neboli manželmi (manželstvo uzavreli X.). Doplatok členského podielu 35 980 Sk (na základe výzvy z 22. 12. 1994) bol ale zaplatený už v čase trvania manželstva účastníkov a až vtedy vzniklo právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu. Nepovažoval preto za správny právny záver súdu prvého stupňa, podľa ktorého právo na uzavretie zmluvy o nájme vzniklo odporkyni pred uzavretím manželstva na základe rozhodnutia o pridelení družstevného bytu z X., pretože celý členský podiel (bez ohľadu z akých prostriedkov bola zaplatená prevažná časť) bol zaplatený až počas manželstva. Následne bola 13. 1. 1995 uzavretá nájomná zmluva, v dôsledku ktorej účastníkom vzniklo právo spoločného nájmu družstevného bytu, ale aj ich spoločné členstvo v družstve (§ 703 ods. 2 Občianskeho zákonníka), ktoré rozvodom nezaniklo a keďže sa účastníci o ďalšom nájme nedohodli (§ 705 ods. 2 O. s. p.), musel o ňom rozhodnúť súd. Pri posudzovaní toho, ktorého z účastníkov treba určiť za ďalšieho nájomcu bytu vychádzal z kritérií uvedených v § 705 ods. 3 Občianskeho zákonníka, keď po rozvode manželstva boli maloleté deti zverené navrhovateľovi a podľa stanoviska S. Bratislava IV z 22. 12. 2005 by sa nájomcom a členom družstva mal stať ten z rozvedených manželov, ktorému boli zverené po rozvode maloleté deti. Pri rozhodovaní o bytovej náhrade pre odporkyňu (§ 712a ods. 8 Občianskeho zákonníka) nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by nemala právo na žiadnu bytovú náhradu a zohľadnil jej zásluhy o získanie predmetného bytu. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie odporkyňa z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhla ho zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Bola toho názoru, že pri rozhodovaní v danej veci treba vychádzať z výslovného znenia § 705 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý pri nadobudnutí práva na uzavretie zmluvy o nájme bytu nestanovuje žiadnu podmienku a toto právo nie je podmienené zaplatením členského podielu alebo jeho doplatku. Z rozhodnutia o pridelení bytu z X. pritom vyplýva, že na základe neho vzniká členovi družstva právo na uzavretie dohody o odovzdaní a prevzatí bytu a zo zmluvy o nájme bytu, že je uzavretá na základe rozhodnutia o pridelení bytu a nie až na základe zaplataenia doplatku členského podielu. Ani v rozhodnutí o pridelení bytu ani v zmluve o nájme bytu nie je podmienkou uhradiť doplatok členského podielu, pretože členský podiel bol riadne zaplatený pred uzavretím manželstva. Navyše článok 3 ods. 5 zmluvy o nájme uvádza, že člen – nájomca sa zaväzuje uhradiť doplatok na členskom podiele na základe konečnej faktúry a konečného odúčtovania objektu, teda až po uzavretí zmluvy.

Navrhovateľ sa v plnom rozsahu stotožnil s právnym názorom krajského súdu. Poukázal na znenie Stanov S. v čase vydania rozhodnutia o pridelení družstevného bytu (článok 15 bod 1, článok 18 písm. e/).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. v znení do 15. októbra 2008 dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa (§ 238 ods. 1 O. s. p.).

V zmysle § 241 ods. 2 O. s. p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní

uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O. s. p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O. s. p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. (t. j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Žiadna z týchto väd nebola v dovolaní namietaná a ani nevyšla najavo v dovolacom konaní.

Podľa názoru odporkyne rozsudok odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, keď dospel k právnomu záveru o vzniku nielen spoločného nájmu účastníkov k predmetnému družstevnému bytu, ale aj vzniku spoločného členstva účastníkov v družstve, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, čo je dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav, dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 704 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) ak sa niektorý z manželov stal nájomcom bytu pred uzavretím manželstva, vznikne obom manželom spoločný nájom bytu uzavretím manželstva.

Podľa ods. 2 to isté platí, ak vzniklo pred uzavretím manželstva niektorému z manželov právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu.

Podľa § 705 ods. 2 OZ ak nadobudol právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu jeden z rozvedených manželov pred uzavretím manželstva, zanikne právo spoločného nájmu bytu rozvodom, právo užívať byt zostane tomu z manželov, ktorý nadobudol právo na nájom bytu pred uzavretím manželstva.

Medzi účastníkmi nie je sporné, že im vzniklo právo spoločného nájmu k predmetnému družstevnému bytu, ale spornou je skutočnosť, či im vzniklo aj spoločné členstvo v družstve a teda či rozvodom právo spoločného nájmu bytu zaniklo alebo nie.

Z citovaného ustanovenia § 705 ods. 2 OZ vyplýva, že zákon spája s rozvodom manželstva zánik práva spoločného nájmu družstevného bytu len v prípade, keď právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu nadobudol jeden z rozvedených manželov pred uzavretím manželstva. Aktívna legitímácia niektorého z rozvedených manželov domáhať sa zrušenia práva spoločného nájmu družstevného bytu závisí od riešenia otázky, kedy bolo nadobudnuté právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu a je daná len vtedy, ak toto právo bolo nadobudnuté za trvania manželstva.

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že právo na uzavretie zmluvy o nájme predmetného družstevného bytu nadobudla odporkyňa pred uzavretím manželstva (X.) tým, že pred uzavretím manželstva jej bol rozhodnutím S. Bratislava II z X. predmetný družstevný byt pridelený. Preto uzavretím manželstva vzniklo účastníkom právo spoločného nájmu k tomuto bytu, ale nevzniklo im aj spoločné členstvo v družstve. Potom rozvodom právo spoločného nájmu družstevného bytu zaniklo a právo užívať byt zostalo odporkyni (§ 705 ods. 2 OZ). Na rozdiel od neho odvolací súd dospel k záveru o vzniku práva spoločného nájmu družstevného bytu ako aj spoločného členstva účastníkov v družstve bez toho, aby sa dôsledne vysporiadal s otázkou, kedy bolo nadobudnuté právo na uzavretie zmluvy o nájme predmetného družstevného bytu, ako rozhodujúcej otázky pre posúdenie, či rozvodom manželstva účastníkov došlo alebo nedošlo k zániku práva spoločného nájmu družstevného bytu. Pokiaľ konštatoval doplatenie členského podielu (35 980 Sk) počas manželstva, od ktorej skutočnosti odvodzoval právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu, chýba právne odôvodnenie takéhoto jeho záveru. Navyše

odvolací súd sa nevysporiadal s ostatnými skutkovými okolnosťami danej veci a námietkami účastníkov konania. Jeho rozhodnutie je preto nepreskúmateľné, z ktorého dôvodu je postihnuté inou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj keď nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom je vecná nesprávnosť rozhodnutia. O takúto vadu ide tiež v prípade nesprávneho postupu súdu vedúceho k vydaniu nepreskúmateľného rozhodnutia. Pri zmene rozhodnutia podľa § 220 O. s. p. odvolací súd nahrádza svojim rozhodnutím rozhodnutie súdu prvého stupňa, preto jeho rozhodnutie musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie. V súlade s § 157 ods. 2 O. s. p. musí odvolací súd podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa musí vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil zistený skutkový stav. Takéto odôvodnenie právnych záverov je osobitne nevyhnutné vtedy, keď odvolací súd mení rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 O. s. p. z dôvodu, že nepovažuje za správne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa, teda vtedy, keď súd prvého stupňa podľa jeho názoru nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nezodpovedá v plnom rozsahu požiadavke preskúmateľnosti a presvedčivosti súdnych rozhodnutí. Keďže konanie, v ktorom bol vydaný je postihnuté tzv. inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie (§ 241 ods. 1 písm. b/ O. s. p.), Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 3 O. s. p.).

S prihliadnutím na dôvod, pre ktorý dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu, nezaoberal sa opodstatnenosťou dovolacej námietky odporkyne, že ním napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 1 písm. c/ O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. februára 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: